§60.2.

Valtuustoaloite vaihdevuosineuvolan perustamisesta Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle

Me allekirjoittaneet aluevaltuutetut esitämme, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue käynnistää valmistelun vaihdevuosineuvolan perustamiseksi osaksi perusterveydenhuollon palveluja.

Vaihdevuodet ovat luonnollinen osa elämää, mutta niihin liittyvät oireet voivat heikentää merkittävästi elämänlaatua, toimintakykyä ja työkykyä. Oireita voivat olla esimerkiksi kuumat aallot, hikoilu, unihäiriöt, mielialan vaihtelut, sydämentykytykset, nivel- ja lihaskivut, limakalvojen kuivuus ja urogenitaaliset oireet. Suurin haaste ei kuitenkaan ole pelkästään oireiden hoito, vaan niiden tunnistaminen. Vaihdevuosi-ikäinen nainen voi hakea apua unettomuuteen, uupumukseen, mielialaoireisiin, nivelkipuihin, virtsatieoireisiin tai muihin vaivoihin ilman, että oireiden yhteinen syy tunnistetaan. Tällöin hoidetaan yksittäisiä oireita, mutta ei niiden taustalla olevaa kokonaisuutta.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella vaihdevuosioireista kärsiville naisille ei ole helposti saavutettavaa, selkeää julkisen terveydenhuollon hoitopolkua. Vaihdevuosioireiden perusteella ei pääse erikoissairaanhoidon naistentautien poliklinikalle, vaan hoitoon pääsy edellyttää muuta gynekologista sairautta, merkittävää vuotohäiriötä tai muuta erikoissairaanhoidon arviota vaativaa tilannetta. Käytännössä moni nainen voi joutua hakeutumaan yksityiselle gynekologille saadakseen vaihdevuosioireisiin perehtyneen ammattilaisen arvion oireistaan ja niiden hoidosta.

Vuonna 2025 julkaistun vaihdevuosien Käypä hoito -suosituksen[1] mukaan vaihdevuosioireiden tunnistaminen, neuvonta ja hoito kuuluvat pääosin perusterveydenhuoltoon, jossa hoito voidaan useimmiten aloittaa. Haittaavista oireista kärsivät tulee tunnistaa ja ohjata asianmukaiseen hoitoon. Pohjanmaan hyvinvointialue käynnisti 1.9.2026 vaihdevuosineuvolan pilottitoiminnan ensimmäisenä hyvinvointialueena Suomessa. Palvelun tavoitteena on helpottaa hoitoon pääsyä, tarjota keskitettyä neuvontaa ja mahdollistaa tarvittaessa jatkohoito asianmukaiselle ammattilaiselle.

Vaihdevuosineuvolan tarkoituksena ei olisi rakentaa uutta raskasta palvelurakennetta, vaan luoda selkeä hoitopolku ja keskittää olemassa olevaa osaamista. Selkeä hoitopolku voi vähentää tarpeettomia tutkimuksia ja toistuvia vastaanottokäyntejä sekä ohjata asiakas oikeanlaiseen hoitoon nykyistä nopeammin. Vaihdevuosineuvola voi siten paitsi parantaa hoidon laatua, tehostaa terveydenhuollon resurssien käyttöä ja edistää palvelujen yhdenvertaisuutta. Vaihdevuosioireiden asianmukaisen arvioinnin ja hoidon ei tulisi riippua henkilön maksukyvystä tai mahdollisuudesta käyttää yksityisiä palveluja.

Edellä olevan perusteella esitämme, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue:

1. Selvittää vaihdevuosineuvolan perustamisen tarpeen, toteutustavan ja kustannusvaikutukset.
2. Valmistelee vaihdevuosineuvolan tai vastaavan keskitetyn vaihdevuosipalvelun osaksi perusterveydenhuollon palveluja.
3. Arvioi mahdollisuuden käynnistää toiminta pilotointina ja laajentaa se kokemusten perusteella koko hyvinvointialueelle.
4. Huolehtii siitä, että vaihdevuosioireiden tunnistaminen, neuvonta ja hoito toteutuvat Käypä hoito -suositusten mukaisesti yhdenvertaisesti koko Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella.

Kokkolassa 5.10.2026

Soiten Vasemmiston valtuustoryhmän puolesta

Pia Leinonen, rpj

[1] Kirjallisuusviite
Vaihdevuodet. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Gynekologiyhdistys ry:n ja Suomen Menopaussitutkimusseura ry:n asettama työryhmä. Helsinki:Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2025. Saatavilla internetissä: www.kaypahoito.fi https://www.kaypahoito.fi/hoi50137